

Minister **Van der Hoeven**:

Ik kom bij de Friese taal en cultuur. De verplichtingen op dit punt neem ik serieus. Ik vind ook dat wij dat moeten doen. De Friese taal heeft ook een bijzondere positie in de wetgeving. Ook de relatie met de provinciale overheid in Fryslân is uniek. Wij hebben een aantal zaken gedecentraliseerd, zoals de materiële vergoeding voor de leermiddelen Fries. De provincie voert het ontheffingenbeleid voor het vak Fries in het basisonderwijs en over enige tijd -- als de wetgever daarmee akkoord gaat -- ook voor het voortgezet onderwijs. Door partiële ontheffingen van de kerndoelen Fries is een bevoegdheid als deze gelijkwaardig aan de bevoegdheid om kerndoelen vast te stellen. Dat is nog niet geregeld; daarvoor heb ik wetgeving nodig. Dan krijgen gedeputeerde staten de sleutel in handen of scholen de kerndoelen Fries aanbieden. Het uitgangspunt daarbij is dat de scholen dat doen, tenzij GS daarvoor ontheffing verlenen.

Ik ben van plan om de Kamer in ieder geval jaarlijks te informeren over de uitvoering van de bestuursafpraak wat het deel onderwijs betreft. Daartoe zijn afspraken gemaakt. Dit gebeurt onder coördinatie van de minister van BZK, dus mijn rapportage loopt daarin mee. Er is afgesproken om de eerste rapportage medio maart volgend jaar -- dus één jaar na de ondertekening van het uitvoeringsconvenant -- te presenteren. Het bevorderen van de relevante kwaliteitsaspecten van het Fries in het toezicht wil ik natuurlijk graag doen.

Er zijn ook afspraken gemaakt met de Onderwijsinspectie. De inspectie is bezig met het ontwikkelen van een voorstel voor een toetsingskader Fries. Dit voorstel wacht ik af en als ik het heb, ga ik het met de inspectie bespreken.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Ik denk dat het uitgangspunt van de minister iets te positief is. Zij zegt dat zij een aantal dingen heeft gedecentraliseerd naar de provincie. Dat is juist, maar de provincie heeft geen mogelijkheid om af te dwingen dat er ook echt iets gebeurt aan de kerndoelen. De minister heeft die mogelijkheid blijkbaar ook nauwelijks; in ieder geval maakt zij er geen gebruik van. Wij werken er eigenlijk ook niet mee, omdat ons systeem is: autonomie van de scholen. Er is een inspectiecontrole die ervoor moet zorgen dat het onderwijskundig in orde blijft. Echter, als er onderdelen in het curriculum zijn waar blijkbaar te weinig waarde aan wordt gehecht omdat die verder in de opleiding te weinig een rol spelen om echt belangrijk te kunnen zijn en als de inspectie niet van plan is om daar maatregelen voor te nemen en niemand de mogelijkheid heeft om er een sanctie op te stellen, dan is de kans heel groot dat er niets gebeurt. In dat geval schieten wij niets op ten opzichte van de huidige situatie en ik vrees dat dit ook zo gebeurt. Daarom is de vraag van gedeputeerde staten gekomen om met de minister te spreken over de mogelijkheid zelf iets vast te stellen over de inhoud van het onderwijs, niet alleen over de kerndoelen waarvan je moet afwachten of iemand zich eraan houdt, maar ook over concrete verplichtingen om het onderwijs, bijvoorbeeld qua tijdsinhoud, op een bepaalde manier te vullen. Dat is ook wat verplicht is vanuit het handvest, dat

spreekt over: een aanzienlijk deel van de onderwijstijd besteed aan het vak Fries.

Minister **Van der Hoeven**: Het handvest geeft inderdaad aan: een aanzienlijke tijd van het onderwijs besteed aan het vak Fries. Maar het handvest verplicht niet dat de provincie de macht zou moeten hebben om af te dwingen hoeveél die tijd is en om af te dwingen wát er in die tijd, bestemd voor Fries, gebeurt. Dat moeten wij ook absoluut niet doen. Wij kunnen het ons toch niet permitteren om voor één vak alles wat met autonomie te maken heeft, over boord te zetten en aan de provincie apart de bevoegdheid te geven om in te grijpen in het curriculum van de school? Wij hadden het er eerder over dat wij geen staatspedagogiek willen. Nu, wij willen ook geen provinciepedagogiek. Dat moeten wij niet doen. Ik heb precies aangegeven wat ik vind dat de provincie zal moeten doen; op een aantal punten kan de provincie dat en op een aantal punten nog niet. Maar wat de heer Ten Hoeve vraagt, staat haaks op alles wat met autonomie te maken heeft. Ik vind dat wij dit niet moeten doen. Wat ik wel bereid ben om te doen, is zorgen dat de relevante kwaliteitsaspecten voor het Fries in het toezicht worden opgenomen. Dat is een sluitstuk dat er op dit moment nog niet is en daar spreekt de heer Ten Hoeve mij terecht op aan. Welnu, de bereid om dat te doen heb ik. Dan breng ik het Fries in dezelfde positie als rekenen, aardrijkskunde en geschiedenis of welk ander vak dan ook, en zo hoort het.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Maar al die andere vakken spelen een rol in het eindexamen; dat geldt voor Nederlands en voor al deze andere vakken. Wij hebben tot nu toe voor vakken waar dat niet het geval was en waarbij wij bang waren dat die daaronder zouden kunnen lijden, zoals kunstvakken en lichamelijke opvoeding, vastgesteld hoeveel tijd daar in het onderwijs aan besteed zou moeten worden. Het Fries verkeert wat dit betreft in precies dezelfde situatie. Daar zou je een zelfde maatregel kunnen nemen.

Minister **Van der Hoeven**: Ik kan daar kort over zijn: ik ben dit niet van plan. Ik denk dat ik voldoende argumenten heb aangegeven waarom ik vind dat wij niet die weg moeten opgaan. Het Fries moet, terecht, op dezelfde manier behandeld worden als andere vakken. Er zijn ook vakken die niet in eindexamenpakketten zitten; die vallen onder dezelfde regeling waar het Fries onder valt. Wij moeten hier niet alleen maar vanwege één vak alles wat met autonomie te maken heeft, op de helling zetten. Zal ik u zeggen wat er dan gebeurt? Dan staan morgen de leraren geschiedenis bij u op de stoep; dan staan de leraren aardrijkskunde bij u op de stoep en ook de leraren gymnastiek ...

De heer **Ten Hoeve** (OSF): De leraren gymnastiek hebben nu al de neiging om op de stoep te gaan staan, omdat de verplichting eraf gaat. Dat is juist.

Minister **Van der Hoeven**: Precies; die gaat er ook af. Maar waarom zou je voor één vak iets gaan doen ten aanzien waarvan je tegen alle andere vakken zegt: dit zijn de kerndoelen; de inspectie ziet erop toe of die kerndoelen

inderdaad gehaald worden en de inspectie ziet erop toe of er voldoende aandacht wordt gegeven aan die vakken. Ik ben het met u eens dat op dit punt het toezicht van de inspectie nog niet voldoende is. Daarvoor wordt iets geregeld, maar ik breng het Fries in precies dezelfde positie als alle andere vakken.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Volgens het handvest hebben wij de verplichting om de positie van het Fries gelijkwaardig te doen zijn aan die van het Nederlands. Aan die verplichting wordt op geen enkele manier voldaan. Voor de ene taal geldt in alle gevallen en bij alle opleidingen een examenverplichting en voor de andere taal niet. Het gaat mij dus in de eerste plaats aan het voldoen aan de verplichting die het handvest noemt. Door die verplichting wordt het vak anders dan alle andere vakken.

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Als ik zou doen wat de heer Ten Hoeve nu voorstelt, zou ik het Fries moeten opnemen als verplicht eindexamenvak. Dat ben ik niet van plan. Ik kan mij niet voorstellen dat dat wordt voorgeschreven door wie dan ook. Er zijn keuzevakken en keuzemogelijkheden. Ik ben niet bereid om verder te gaan dan wat ik zojuist heb gezegd.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): U bent dus ook niet bereid om daarover met de gedeputeerde staten van Friesland overleg te plegen en met hen te bespreken wat nodig is om ervoor te zorgen dat er meer aan het Fries wordt gedaan.

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Ik heb hierover met het provinciaal bestuur gesproken. Ik heb gezegd dat ik ze geen bevoegdheden zal toekennen die ik andere provincies evenmin toeken.

De heer **Ten Hoeve** (OSF): Maar ...

De **voorzitter**: Mijnheer Ten Hoeve, ik heb de minister nu al vier keer nee horen zeggen. U mag het nog een keer proberen, maar dan in uw tweede termijn. Het woord is aan de minister.

**